

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دعوت عمومی پیامبر ﷺ

دوره سوم، شماره نهم

دوره سوم، شماره نهم / ۳

نام جزوه: دعوت عمومی پیامبر ﷺ

نویسنده: هیأت تحریریه موسسه در راه حق

ناشر: موسسه در راه حق

نوبت چاپ: مکرر

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷ هـ ش

چاپخانه: سلمان فارسی

نشانی: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم)

کوچه ۲۰ - پلاک ۱۰ - موسسه در راه حق

تلفن: ۲-۳۷۷۴۳۲۲۱ (۰۲۵)

www.darrahehaq.com

سامانه پاسخگویی پیامکی: ۱۰۰۰۲۲۲۳۳۳

رایگان

فهرست مطالب

سخنرانی محمد(ص) در کوه صفا.....۶

قریش پیش ابوطالب شکایت می کند.....۱۲

سه سال از بعثت پیامبر اکرم گذشت. او در این مدت به طور پنهانی از ارشاد و نجات گمراهانی که شایستگی راهنمایی داشتند کوتاهی نمی کرد و هرگاه می دید بینوایی در منجلاب مفسد اخلاقی و انحرافات عقیده و شرک غوطهور است درباره ی نجات او می کوشید. از در مهر و محبت وارد می شد و با منطق جذاب خود، او را به آیین یکتاپرستی و توحید دعوت می کرد.^۱

---

۱. سیره ی ابن هشام، ج ۱، ص ۲۶۲؛ تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۱۹، چاپ نجف سال ۱۳۸۴ هجری قمری.

ولی چون آیین او یک آیین جهانی است و
بایستی به جهانیان ابلاغ گردد دست به دعوت علنی
زد و آشکارا هدف و برنامه ی خود را اعلام کرد.

سخنرانی محمد(ص) در کوه صفا

پیامبر اسلام به منظور نشر آیین خود و اعلام آن به
همه ی قبایل عرب، به فرمان خدا، تصمیم گرفت
دعوت را علنی و عمومی سازد و در مقابل انبوه
جمعیت حقیقت آیین خود را تشریح نماید.

به دنبال این تصمیم راه کوه صفا را پیش گرفت
و در نقطه ی مرتفعی از آن ایستاد و با صدای بلند
گفت:

دوره سوم، شماره نهم / ۷

«یا صباحاه»^۱

صدای محمد(صلی الله علیه وآله) در کوه صفا
طنین انداخت و جلب توجه کرد، جمعیت زیادی از
قبایل مختلف به سویش شتافتند و برای شنودن سخن
محمد(صلی الله علیه وآله) چشم به او دوختند، پیامبر
رو به آنان کرد و گفت:

ای مردم! هرگاه به شما خبر دهم که دشمنان
می خواهند - صبحگاه و یا شبانگاه غفلتاً بر شما
بتازند، آیا تصدیقم می کنید؟.
همگی گفتند:

---

۱. این جمله نزد عرب در موقع متوجه ساختن مردم به امر
مهمی به کار می رفته است. (مجمع البحرین، کلمه ی صبح).

ما در سراسر دوران زندگیت از تو دروغ
نشنیده ایم.

پیامبر فرمود:

ای گروه قریش! من شما را از عذاب خدا بیم
می دهم.

«خود را از آتش نجات دهید»...^۱

افزود:

موقعیت من، موقعیت همان دیدبانی است که
دشمن را از دور می بیند و قوم خود را از خطر آنان
با خبر می سازد، آیا چنین شخصی هرگز به قوم خود
دروغ می گوید؟^۲

---

۱. تاریخ طبری، ج ۳، ص ۱۱۷۰.

۲. سیره ی حلبیه، ج ۱، ص ۳۱۱، چاپ ۱۳۸۲.

دوره سوم، شماره نهم / ۹

ابولهب از بیم آن که مبدا سخنان آن حضرت در دل حاضران اثر کند سکوت را شکست و خطاب به آن حضرت چنین گفت:

وای بر تو! ما را برای شنیدن همین حرف ها در این جا گرد آورده یی؟

او با کلمات تند و بی ادبانه اش گفتار محمد(صلی الله علیه وآله) را قطع کرد و او را از ادامه ی سخنانش بازداشت و به پاداش این جسارت ها و انکارها و همکاری با دشمنان و مشرکین، خداوند در مذمت او سوره ی:

(تبت یدا ابی لهب) را نازل فرمود.^۱

عکس العمل سخنان پیامبر(صلی الله علیه وآله)

سخنان منطقی و گرم محمد (صلی الله علیه وآله)

در بسیاری از شنوندگان اثر بخشید و در بیشتر مجالس و محافل صحبت از آیین جدید محمد (صلی الله علیه وآله) بود، گروهی که پشتشان زیر بار اجحاف و تعدی خم شده و از اوضاع بی سامان مکه و بی عدالتی ها جانشان به لب آمده بود؛ کلمات محمد (صلی الله علیه وآله) روزنه ی امیدی به سویشان باز کرد و جانی بر پیکر نیمه جانشان دمید، ولی سران بداندیش قریش زیر بار نرفتند و چون دیدند پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) نقص و انحراف عقاید آنان را در هر فرصتی توضیح می دهد؛ تصمیم گرفتند از هر راهی که ممکن است جلوی این انقلاب فکری را بگیرند.

دوره سوم، شماره نهم / ۱۱

زیرا آنها به خوبی دریافته بودند که هرگاه بساط شرک و بت پرستی برچیده شود و تمام مردم در برابر خدای یکتا سر تعظیم فرود آورده و به آیین سعادت بخش اسلام روی آورند، دیگر جایی برای فرمانروایی و سودجویی آنان باقی نخواهد ماند.

از این جهت، انجمنی تشکیل دادند و در باره ی اوضاع روز و راه خاموش کردن انقلاب محمد(صلی الله علیه وآله) به مذاکره پرداختند.

نتیجه یی که از آن مذاکرات و تبادل نظرها گرفتند این بود که همه به خانه ی ابوطالب، بزرگ قریش - که سمت پدری نسبت به پیامبر داشت - بروند و از او بخواهند هر طور که صلاح میدانند

محمد(صلی الله علیه وآله) را ازادامه‌ی راه خویش باز دارد.

بدین منظور، نزد ابوطالب رفتند و پس از گفتگوهای ابوطالب آنان را آرام ساخت.

قریش پیش ابوطالب شکایت می‌کند

بار دیگر سران قریش به خانه‌ی ابوطالب رفتند. سخن‌گوی مجلس چنین گفت:

تو در میان ما و قبیله‌ی قریش مقام و منزلتی بس بزرگ داری. تو رئیس ما، بزرگ ما و پیر ما هستی. به شرافت و مقام بلند تو همه احترام می‌گذاریم، پیش از این از تو خواستیم که از رفتار و کردار برادر زاده‌ات جلوگیری نمایی. به تو گفتیم: محمد(صلی الله علیه وآله)را از بدگویی به دین پدران

دوره سوم، شماره نهم / ۱۳

ما و عیب جویی از خدایان ما و تخطئه ی عقاید و افکار ما باز دار، تو به این درخواست های ما توجهی نکردی و او را باز نداشتی. سوگند به خدا ما نمی توانیم بر دشنام به پدرانمان و پست شمردن افکارمان و عیب گیری از خدایانمان، صبر کنیم. باید محمد(صلی الله علیه وآله) را از این کار بازداری و گرنه با او و تو - که حامی او هستی - پیکار خواهیم کرد تا یکی از دو گروه از بین برود.

ابوطالب از در مسالمت وارد شد و پس از رفتن آنها جریان را با محمد(صلی الله علیه وآله) در میان نهاد. پیامبر اکرم(صلی الله علیه وآله) خطاب به ابوطالب چنین گفت:

به خدا سوگند هر گاه آفتاب را در دست راست من و ماه را در دست چپ من قرار دهند و بخواهند من از تبلیغ آیین اسلام و تعقیب هدف خود دست بردارم، هرگز چنین نخواهم کرد مگر آن که در این راه یا جان دهم یا: به مقصد نایل آیم. آنگاه با حال تأثر از نزد عمویش خارج شد.

ابوطالب او را صدا کرد و گفت: به خدا که دست از حمایت تو برنخواهم داشت و به آنها اجازه نخواهم داد که دست به سوی تو دراز کنند^۱.

بار دیگر قریش، عماره بن ولید را نزد ابوطالب آوردند و گفتند، این جوانی است نیرومند و زیبا

---

۱. سیره ی ابن هشام، ج ۱، ص ۲۶۶ - ۲۶۵، چاپ
مصر سال ۱۳۷۵.

دوره سوم، شماره نهم / ۱۵

روی، ما حاضریم او را به تو واگذاریم تا به پسری خود برگزینی و دست از حمایت برادرزاده ات برداری. ابوطالب سخت ناراحت شد و گفت: بدتکلیفی می کنید، من فرزند شما رانگهداری کنم ولی فرزند خودم را به شما بدهم که او را بکشید! سوگند به خدای چنین چیزی نخواهد شد.^۱

تطمیع قریش

قریش، پنداشتند که می توانند به وسیله ی خواسته های مادّی و در هم و دینار پیامبر عزیز اسلام (صلی الله علیه وآله) را از کار باز دارند. بدین منظور نزد آن گرامی آمدند و گفتند:

---

۱. سیره ی ابن هشام، ج ۱، ص ۲۶۷ - ۲۶۶.

اگر پول و ثروت می خواهی، تو را
ثروتمندترین فرد عرب خواهیم ساخت، اگر طالب
شرافت و سیادت هستی ما حاضریم تو را رئیس
مطلق خود قرار دهیم و اگر طالب سلطنت هستی ما
ترا پادشاه خودمان می گردانیم و اگر این حالتی را که
به تو دست می دهد و آن را وحی می خوانی
نمی توانی از خود دورسازی بهترین طیب را برای
معالجه ی تو حاضر خواهیم کرد:

«به شرط آنکه از تبلیغ مرام خود دست برداری
و بیش از این میان مردم تفرقه نیاندازی و به خدایان
و عقاید و افکار نیاکان ما خرده نگیری».

پیامبر (صلی الله علیه وآله) در پاسخ آنان فرمود:

دوره سوم، شماره نهم / ۱۷

من نه به مال شما نظر دارم و نه خواستار ریاست و سلطنت بر شمایم، خداوند مرا به پیامبری برگزیده و بر من کتاب نازل فرموده و از جانب او مأمورم که شما را بیم و بشارت دهم. من مأموریت خود را انجام دادم، اگر از من پیروی کنید سعادت‌مند خواهید شد. و اگر قبول نکنید آن قدر صبر و مقاومت خواهم کرد تا خدا میان من و شما حکم کند.^۱

سرانجام سران قریش حاضر شدند که محمد(صلی الله علیه وآله) دست از خدایان آنان بردارد و آنها نیز کاری به او نداشته باشند. لذا نزد ابوطالب آمدند و از او خواستند تقاضایشان را با

---

۱. سیره ی ابن هشام، ج ۱، ص ۲۹۶ - ۲۹۵.

۱۸ / دعوت عمومی پیامبر ﷺ

پیامبر (صلی الله علیه وآله) در میان گذارد پیامبر اسلام
در جواب فرمود:

آیا من آنان را به کلمه ای که از هر جهت
برایشان بهتر است و در سایه ی آن سیادت و سعادت
پیدا خواهند کرد؛ نخوانم؟
ابوجهل گفت:

یک کلمه که چیزی نیست، ما حاضریم ده کلمه
بگوییم.

آنگاه پرسیدند: آن یک کلمه کدام است؟

پیامبر فرمود:

بگویید لا اله الا الله (خدایی جز خدای یگانه

نیست).

دوره سوم، شماره نهم / ۱۹

سخن محمد(صلی الله علیه وآله) سران قریش را به شدت ناراحت و ناامید کرد. ابوجهل گفت: غیر از این کلمه چیز دیگری بخواه.

پیامبر(صلی الله علیه وآله) با قاطعیت جواب

داد:

اگر خورشید را در دست من بگذارید، جز این چیزی از شما نخواهم خواست.^۱

سران قریش چون دریافتند گفتگو با محمد(صلی الله علیه وآله) نتیجه‌ی ندارد و تهدید و تطمیع، او را از راهی که در پیش گرفته باز نمی‌دارد؛ تصمیم گرفتند در برابر آن حضرت شدت عمل به خرج دهند.

۲۰ / دعوت عمومی پیامبر ﷺ

پایان